

AUTHORITY FILE NAME OF PERSONS: PROBLEMS AND SOLUTIONS

**FIȘIERUL DE AUTORITATE NUME DE PERSOANE:
PROBLEME ȘI SOLUȚII**

Silvia HABAȘESCU

Abstract: *The aim of article is elucidation of the steps taken by the university libraries from the Republic of Moldova in the process of establishing the authorized form of the personal name and developing common rules for completing the author registrations based on the existing rules and principles of cataloging and controlling authority on the international level.*

Keywords: *Authority File, Authority Records, Name (heading)*

Identitatea autorilor este adesea dificil sau chiar imposibil de determinat cu certitudine, din punct de vedere biblioteconomic. În afara autorilor omonimi și anonimi găsim, în extrem de multe cazuri, unul sau mai multe nume ale aceluiași proprietar intelectual al conținutului unei lucrări. Uneori, același nume este utilizat de mai mult de un creator, ceea ce complică eliminarea omonimiei și, mai mult, activitatea de completare a vedetelor de autoritate deoarece opera trebuie atribuită corect și înlăturată atât omonimia, cât și ambiguitatea.

Astfel, pentru a rezolva dificultățile ce apar în stabilirea formei autorizate și a variantelor de nume în realizarea legăturilor dintre creațiile scrise și numele autorului, apare necesitatea creării fișierului de autoritate nume de persoane, care administrează numele de persoane ce au responsabilitate intelectuală la publicarea unei opere (autori, editori, traducători, ilustratori).

Conform Declarației de Principii Internaționale de Catalogare de la Frankfurt, vedeta uniformizată pentru o entitate este „numele care identifică entitatea respectivă într-o manieră consecventă, fie așa cum se găsește predominant pe manifestări, fie ca nume general acceptat, adecvate utilizatorilor catalogului” [3]. Recomandările de la Frankfurt au fost reluate și la întâlnirea experților în catalogare de la Buenos Aires.

În cazul numelor de persoane, vedeta autorizată se alege ținând cont de următoarele:

- Dacă numele unei persoane constă din mai multe cuvinte, alegerea cuvântului - intrare ar trebui să fie guvernată de convențiile specifice țării al cărei cetățean este persoana;
- Dacă cetățenia nu este determinabilă, alegerea ar trebui să fie guvernată de uzul din țara în care persoana este în general rezidentă;
- Dacă nu este posibil să se determine unde rezidă în general persoana, alegerea cuvântului - intrare ar trebui să fie guvernată de uzul din limba pe care o folosește în general persoana respectivă, așa cum rezultă din manifestări sau din lucrările de referință (conform Declarației de Principii de la Frankfurt);
- Dacă numele unei persoane constă din mai multe cuvinte, alegerea vedetei autorizate trebuie făcută în uzanța limbii autorului, așa cum s-a găsit în manifestări sau în materiale de referință (conform recomandărilor Întâlnirii de la Buenos Aires).

Conceptul de vedetă autorizată și-a lărgit sfera față de acela de vedetă uniformă. Dacă în catalogul tradițional funcționau trimeri mult mai puține (de la nume real la pseudonim sau invers), în catalogul on-line înregistrarea autorizată dă posibilitatea ca în blocul 4## (zona variantelor de nume) să poată fi menționate și forme ale numelui autorului în alte limbi, utilizatorul având mult mai multe posibilități de regăsire a informației.

Procesul de unificare a fișierelor de autoritate nume de persoane într-un fișier de autoritate comun, a început în anul 2015, când șapte biblioteci universitare, cele mai mari din țară: Biblioteca Științifică Medicală a IP USMF "Nicolae Testemițanu" (BȘM), Biblioteca Republicană Științifică Agricolă (BRȘA), Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova (BCUSM), Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice a Moldovei (BȘASEM), Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (BȘUSARB), Biblioteca Tehnico-Științifică a Universității Tehnice a Moldovei (BTȘUTM), Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” (BȘUPSC) au devenit parteneri în Proiectul „Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor” din cadrul programului Tempus și au început procesul de constituire a Catalogului colectiv partajat al bibliotecilor universitare din Republica Moldova, în soft-ul de specialitate ALEPH.

Procesul a început prin conversia bazelor de date a bibliotecilor și vărsarea lor într-un fișier comun. După unirea tuturor bazelor de date și compararea vedetelor din fișierele de autoritate nume de persoane, am depistat că ele se diferențiau de la o instituție la alta în dependență de complexitatea lor, de diversitatea și performanța softurilor de bibliotecă utilizate. În bibliotecile care au catalogat anterior în softul de bibliotecă TinLib (BRȘA, BȘASEM) și nu au putut utiliza caracterele chirilice, vedetele de autoritate nume de persoane erau transliterate. Bibliotecile care au utilizat softurile de bibliotecă QSeries (BȘM, BTȘUTM, BȘUPSC) și TinREAD (BCUSM) au putut utiliza caracterele chirilice însă nu au avut posibilitatea de a utiliza diacritice, iar vedetele de autoritate (cazul autorilor ce au publicații și în limba română și în limba rusă) se dublau. În rezultatul comasării vedetele de autoritate identice s-au dublat, triplat etc. și în consecință s-au blocat, devenind imposibil de validat în înregistrări. Iar faptul că aveau forme diferite: transliterate, fără diacritice și cu caractere chirilice complicau și mai mult lucrurile.

Astfel, redactarea și unificarea vedetelor de autoritate a devenit unul dintre cele mai importante obiective ale implementării modulului Catalogare.

Ghidați de Manualul UNIMARC – Authorities, care oferă o informație bogată în ceea ce privește înregistrarea de autoritate am decis să elaborăm pentru vedetele de autori (altele decât autori cadre profesoral - didactice din universitățile parteneri), un model de înregistrare de autoritate care ar conține câmpurile obligatorii: 008, 040, 100, 400, 500 și să începem redactarea lor, în procesul de catalogare a publicațiilor.

Exemplu:

008 151202n^^bnnnaaba^^^^^^^^^^^b^^a^^^^^^d

0401 |a ASEM

1001 |a Ciobanu, Ana

4001 |a Ciobanu, A.

|q (Ana)

5001 |a Busuioc, Ana

După conversia bazelor de date am depistat că în unele biblioteci vedetele de autoritate a corpului profesoral didactic conțineau informații mai ample, în altele vedetele de autoritate conțineau doar câmpurile obligatorii și am decis să constituim un model comun pentru aceste înregistrări, iar fiecare dintre bibliotecile partenere în proiect să redacteze vedetele de autoritate nume de persoane a corpului profesoral didactic din instituțiile la care aparțin. Constituirea fișierului de autoritate nume de persoane a corpului profesoral didactic comun pentru toate bibliotecile din consorțiu a reieșit din necesitatea:

- Creării unui fișier de autoritate a cadrelor profesoral-didactice, în conformitate cu prevederile autorităților naționale și internaționale în constituirea și ținerea fișierelor de autoritate;
- Cumulării informației, despre cadrele didactice universitare, și reflectării lor în fișierul de autoritate din catalogul partajat al bibliotecilor universitare din Republica Moldova;
- Reflectării corecte, veridice, unitare a informației privind cadrele didactice în contextul patrimoniului documentar și informațional;
- Promovării imaginii universităților în context național și internațional.

De comun acord am decis să luăm drept model pentru redactarea vedetelor de autoritate nume de persoane, vedeta redactată a rectorului ASEM Grigore Belostecinic, elaborat de BȘ ASEM, care pe lângă câmpurile obligatorii mai conține și alte câmpuri ce permit identificarea autorului sau diferențierea lui de alți autor cu același nume, prin anul/data nașterii, domeniul de activitate, grad științific, titluri deținute etc.

Exemplu:

008 151202n bnnnaaba b an d

040 |a ASEM

1001 |a Belostecinic, Grigore

368 |a doctor habilitat în științe economice, 1999

368 |d academician al AȘM, 2012

368 |d Doctor Honoris Causa al Universității "Ștefan cel Mare" din Suceava, 2018

368 |d Doctor Honoris Causa al Academiei de Studii Economice din București, 2016

368 |d Doctor Honoris Causa al Universității de Stat de Economie și Comerț din Kiev, Ucraina, 2014

368 |d Doctor Honoris Causa al Universității Economice "D. Cenov" din Sviștov, Bulgaria, 2010

368 |d Doctor Honoris Causa al Universității "Ovidius" din Constanța, România, 2008

368 |d Doctor Honoris Causa al Universității "Lucian Blaga" din Sibiu, România, 2009

368 |d Membru corespondent al Academiei Româno-Americane de Științe și Arte, 2003

368 |d Membru corespondent al Academiei Internaționale de Management, 2006

368 |d Membru de Onoare al Institutului Național de Cercetări Economice al Academiei Române, 2004

368 |d Membru de Onoare al Asociației Italiene de Logistică, 2005

368 |d Membru de Onoare al Academiei Române-Americane de Științe și Arte, 2006

368 |d Cavaler al "Ordinului Republicii", 2016

368 |d Cavaler al Ordinului de Onoare al Republicii Moldova, 2009

372 |a economie

- 373 |a ASEM, Departamentul Marketing și Logistică |s 01.11.1991
 373 |a rector al Academiei de Studii Economice a Moldovei |s 2001-
 373 |a profesor universitar, 2000
 374 |a economist
 4001 |a Belostecinic, Grigore Leon
 5001 |a Белостечник, Григоре
 678 |a născut la 7 ianuarie 1960, s. Voinova, raionul Strășeni, Republica Moldova
 900 |a Tehnicumul Industrial Economic, or. Chișinău, perioada 1975-1979
 900|a USM, Facultatea Merceologia și Organizarea Comerțului în perioada 1978-1983
 900 |a Institutul Economiei Naționale "G. V. Plehanov", or. Moscova, doctorat, perioada 1986-1989

Actualmente sunt redactate toate vedetele de autoritate nume de persoane ale cadrelor profesoral didactice din instituțiile partenere în proiect.

În sistemul ALEPH înregistrările sunt efectuate în 2 module separate. În modulul SUO10 USMARC Authority sunt înregistrate vedetele de autoritate, iar în modulul SUO01 USMARC Bibliographic sunt catalogate publicațiile, însă datorită faptului că vedetele de autoritate se validează în înregistrările bibliografice, între cele două module există conexiuni de interdependență care permit efectuarea căutărilor și afișarea datelor într-un sistem coerent și unitar.

Vedetele de autoritate nume de persoane sunt validate în trei câmpuri: câmpul 100 Autor persoană fizică – intrare principală, câmpul 700 Autor persoană fizică - intrare secundară și în blocul vedetelor de subiect, câmpul 600 Subiect - nume de persoană.

Câmpul 100 conține numele autorului - persoană fizică, având responsabilitate intelectuală primară pentru lucrarea descrisă și este utilizat ca intrare principală în înregistrare, câmpul 700 conține numele persoanei, în formă de punct de acces, cu responsabilitate intelectuală pentru lucrarea descrisă începând cu al 2-lea și ceilalți autori, editori, traducători, redactori, ilustratori etc. și câmpul 600 - vedetă de subiect nume de persoană, care este construită în același mod și conform acelorași reguli pe baza cărora este construită vedeta intrare principală sau vedeta intrare secundară pentru un autor, pictor, interpret.

Până la utilizarea softului ALEPH bibliotecile din proiect creau două vedete de autoritate Autor nume persoană și Subiect nume persoana, care la momentul actual necesită să fie redactate/unificate astfel încât să rămână o singură vedetă de autoritate, care ulterior să poată fi validată în toate câmpurile menționate mai sus.

În catalogul on-line vedetele de autoritate nume persoane pot fi vizualizate în Web Opac, prin opțiunea de Răsfoire, introducând în căsuța de căutare numele autorului și selectând indexului de căutare „Autor”.

Introdus pentru a elimina neclaritățile existente într-un catalog de bibliotecă, controlul de autoritate se dovedește tot mai necesar în condițiile, în care cataloagele online ale bibliotecilor pot oferi utilizatorilor informații autorizate, la distanță. Instalați în fața unui calculator, aceștia pot consulta cataloagele interne, dar și informațiile pertinente care fac trimiteri la surse credibile și avizate și pot reveni, ori de câte ori va fi necesar, pentru a realiza fie o bibliografie sau o informare științifică, fie să-și actualizeze sau să-și îmbunătățească cunoștințele.

Referințe bibliografice:

1. BĂLAN, Dorina. Controlul de autoritate: cazuri speciale. *Revista Româna de Biblioteconomie și Știința Informării*. 2014, vol. 10, nr. 1, pp. 52-70.
2. CHIHAIA, Lăcrămioara, CHIPCEA, Elena, COVACI, Marinela. *Fișierul de autoritate Nume de persoane: Ghid practic de utilizare în ALEPH 500* [online]. Iași, 2005. 27 p. [citat 05.07.2018]. Disponibil: <http://www.bcu-iasi.ro/docs/fisierul-de-autoritate-nume-de-persoane.pdf>
3. MUSAT, Rodica. *Declarația de Principii Internaționale de Catalogare* [online]. 27 iunie 2017 [citat 25.06.2018]. Disponibil: https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2016-ro.pdf